

BIJLAGE I

WETENSCHAPPELIJKE DOELSTELLINGEN EN GROTE LIJNEN VAN DE ACTIVITEITEN

Onderzoekergerenitiseerd grensverleggend onderzoek in het kader van activiteiten die doorgaans worden gezien als „fundamenteel onderzoek” is een belangrijke factor voor rijkdom en sociale vooruitgang, aangezien het nieuwe kansen biedt voor wetenschappelijke en technologische vooruitgang en bevorderlijk is voor het voortbrengen van nieuwe kennis die leidt tot toekomstige toepassingen en markten.

Ondanks een groot aantal successen en een hoog prestatieniveau op een groot aantal gebieden benut Europa zijn onderzoekspotentieel en -middelen niet optimaal en heeft het dringend behoefte aan een groter vermogen om kennis te genereren en deze kennis in economische en sociale waarde en groei om te zetten.

Doelstellingen

Het specifieke programma „Ideeën” heeft als doel de excellentie, dynamiek en creativiteit van het Europese onderzoek te stimuleren en Europa aantrekkelijker te maken voor de beste onderzoekers uit zowel Europese als derde landen, alsmede industriële investeringen in onderzoek aan te moedigen door een Europawijde concurrerende financieringsstructuur op te zetten voor „grensverleggend onderzoek” door individuele teams die bedoeld is als aanvulling op nationale financiering en niet ter vervanging daarvan. Mededeling en verspreiding van onderzoeksresultaten is een belangrijk aspect van dit programma.

De Commissie zal voor de tenuitvoerlegging van dit specifieke programma een Europese Onderzoeksraad (ERC) oprichten die bestaat uit een onafhankelijke Wetenschappelijke Raad en een slanke en kosteneffectieve specifieke uitvoeringsstructuur. De ERC zal functioneren op basis van de beginselen van wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie, transparantie en verantwoordingsplichtigheid en zal door onderzoekers aangestuurd „grensverleggend onderzoek” ondersteunen dat wordt uitgevoerd door individuele teams die, zowel binnen als tussen de diverse onderzoeksgebieden, op Europees niveau concurreren.

Het specifieke programma beoogt door de bevordering van „grensverleggend onderzoek” in de hele EU het Europese onderzoek in een leidende positie te brengen en de weg te openen naar nieuwe en vaak onverwachte wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen en naar nieuwe onderzoeksgebieden. Het zal de uitwisseling van ideeën stimuleren zodat Europa beter in staat is zijn mogelijkheden op onderzoeksgebied te benutten en innovatie te bevorderen bij zijn streven naar een dynamische kennismaatschappij, hetgeen langetermijnvoordelen zal opleveren voor het concurrentievermogen van de Europese economieën en het welzijn in Europa.

Uitvoering van het programma

Voor de uitvoering van dit specifieke programma zal de Commissie bij de aanvang twee essentiële structurele componenten van de ERC oprichten — een onafhankelijke Wetenschappelijke Raad en een specifieke uitvoeringsstructuur.

De beheers- en personeelskosten van de ERC voor Wetenschappelijke Raad en specifieke uitvoeringsstructuur dienen consistent te zijn met een sober en kosteneffectief beheer; de administratieve uitgaven worden tot een minimum beperkt, met dien verstande dat de middelen worden verschaft die nodig zijn voor een kwalitatief hoogwaardige uitvoering, teneinde grensverleggend onderzoek maximaal te financieren ⁽¹⁾.

De Wetenschappelijke Raad

De taken van de in artikel 5 bedoelde Wetenschappelijke Raad zijn:

1. Wetenschappelijke strategie
 - Opstelling van de algemene wetenschappelijke strategie voor het programma in het licht van wetenschappelijke kansen en de Europese wetenschappelijke behoeften.
 - Op permanente basis, in overeenstemming met de wetenschappelijke strategie, zorgen voor de opstelling van het werkprogramma en de nodige wijzigingen, inclusief uitnodigingen tot het indienen van voorstellen en criteria en, zo nodig, de vaststelling van specifieke onderwerpen of doelgroepen (bv. jonge/opkomende teams).

⁽¹⁾ Ter vergemakkelijking van de uitvoering van het programma zal de Commissie voor iedere vergadering van het programmacomité die in de agenda is opgenomen, overeenkomstig haar geldende richtsnoeren de kosten vergoeden van één vertegenwoordiger per lidstaat, alsmede van één deskundige/adviseur per lidstaat voor die agendapunten waarvoor een lidstaat specifieke deskundigheid nodig heeft.

2. Wetenschappelijk beheer, voortgangscntrole en kwaliteitscontrole van de uitvoering van het programma
 - In voorkomend geval, vanuit wetenschappelijk oogpunt, standpunten bepalen inzake uitvoering en beheer van uitnodigingen tot het indienen van voorstellen, evaluatiecriteria, peer reviewprocessen, met inbegrip van de selectie van deskundigen en de methoden voor peer review en beoordeling van de voorstellen, op basis waarvan, onder toezicht van de Wetenschappelijke Raad, het te financieren voorstel zal worden bepaald, alsook alle andere aangelegenheden die van invloed zijn op de resultaten en de impact van het specifieke programma, en de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek.
 - Monitoring van de kwaliteit van de activiteiten en evaluatie van de uitvoering en de resultaten van het programma en aanbevelingen voor corrigerende of toekomstige acties.
3. Communicatie en verspreiding
 - Communicatie met de wetenschappelijke wereld en belangrijkste belanghebbenden over de activiteiten en verwezenlijkingen van het programma en de bevindingen van de ERC.
 - Regelmatige rapportage aan de Commissie over zijn activiteiten.

De Wetenschappelijke Raad is volledig bevoegd voor besluiten betreffende het type van onderzoek dat moet worden gefinancierd en staat garant voor de kwaliteit van de activiteit vanuit wetenschappelijk oogpunt.

De Wetenschappelijke Raad kan op onafhankelijke wijze een secretaris-generaal aanwijzen die onder zijn gezag staat. De secretaris-generaal assisteert de Wetenschappelijke Raad onder meer bij het onderhouden van doeltreffende contacten met de specifieke uitvoeringsstructuur en met de Commissie, en bij de monitoring van de doeltreffende uitvoering van zijn strategie en zijn standpunten door de specifieke uitvoeringsstructuur.

Aan de voorzitter en de vicevoorzitters van de Wetenschappelijke Raad kan administratieve bijstand worden verleend.

Specifieke uitvoeringsstructuur

De specifieke uitvoeringsstructuur is verantwoordelijk voor alle aspecten van de administratieve implementatie en de uitvoering van het programma, zoals omschreven in het jaarlijkse werkprogramma. Deze structuur geeft met name uitvoering aan de evaluatieprocedures, de peer review en het selectieproces overeenkomstig de door de Wetenschappelijke Raad vastgestelde beginselen en draagt zorg voor het financiële en wetenschappelijke beheer van de subsidies. De specifieke uitvoeringsstructuur houdt de Wetenschappelijke Raad op de hoogte van zijn activiteiten.

Het bestuur van de ERC berust bij personeel dat ofwel daartoe wordt aangeworven ofwel wordt gedetacheerd vanuit EU-instellingen. Het zal alleen de werkelijke administratieve behoeften dekken die nodig zijn om de voor een effectief beheer vereiste stabiliteit en continuïteit te waarborgen.

Rol van de Commissie

De Commissie staat in voor de volledige autonomie en integriteit van de Europese Onderzoeksraad. Zij zorgt ervoor dat de ERC handelt in overeenstemming met de beginselen van wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie en transparantie, en dat hij zich strikt aan de door de Wetenschappelijke Raad opgestelde strategie en uitvoeringsmethodologie houdt. De Commissie zal met name:

- een specifieke uitvoeringsstructuur oprichten waaraan zij een aantal taken en verantwoordelijkheden zal toevertrouwen;
- de directeur en het leidinggevend personeel van de specifieke uitvoeringsstructuur benoemen, rekening houdend met het standpunt van de Wetenschappelijke Raad;
- het werkprogramma en de standpunten betreffende de uitvoeringsmethodologie, die door de Wetenschappelijke Raad zijn opgesteld, goedkeuren;
- erop toezien dat de selectie van voorstellen en de financiering van projecten uitsluitend gebeurt op basis van hun bij de peer review bepaalde rangorde; elke wijziging in de rangorde moet expliciet worden bekrachtigd door de Wetenschappelijke Raad;
- het programmacomité regelmatig informeren over de uitvoering van het programma;

- in samenwerking met de Wetenschappelijke Raad een jaarlijks verslag opstellen over de werkzaamheden van de ERC en de verwezenlijking door de ERC van de in het specifieke programma beschreven doelstellingen en dit voorleggen aan de Raad en het Parlement.

Activiteiten

Het programma zal „grensverleggend onderzoek” van wereldniveau bevorderen. De term „grensverleggend onderzoek” weerspiegelt een nieuwe opvatting van fundamenteel onderzoek. Enerzijds houdt deze in dat fundamenteel onderzoek in wetenschap en technologie van essentieel belang is voor de sociale en economische welvaart, en anderzijds dat onderzoek op en over de grenzen van de huidige kennis een intrinsiek riskante onderneming is, waarbij vooruitgang wordt geboekt op nieuwe en uitdagende onderzoeksgebieden en waarbij er geen grenzen bestaan tussen de verschillende disciplines.

In het kader van het programma zullen individuele projecten worden ondersteund op alle gebieden van het fundamenteel wetenschappelijk en technologisch onderzoek die in het bestek van dit kaderprogramma binnen het bereik van het communautaire onderzoek vallen, waaronder engineering, sociaaleconomische wetenschappen en geesteswetenschappen. Zo nodig kan, naargelang van de doelstellingen van het programma en de behoefte aan een efficiënte uitvoering ervan, rekening worden gehouden met specifieke onderzoeksthema's of doelgroepen (bv. onderzoekers van een nieuwe generatie/opkomende teams). Er zal bijzondere aandacht worden geschonken aan nieuwe snelgroeiende gebieden aan de grens van de kennis en op het raakvlak tussen verschillende disciplines.

De projecten zullen door onderzoekers worden aangestuurd. Dit betekent dat, binnen het bestek van de uitnodiging tot het indienen van voorstellen, in het kader van het programma projecten worden ondersteund die door onderzoekers worden geselecteerd en uitgevoerd. Voorstellen worden uitsluitend door vakgenoten geëvalueerd aan de hand van het criterium excellentie, rekening houdend met de excellentie van nieuwe teams, onderzoekers van een nieuwe generatie, alsook gevestigde teams; daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan voorstellen die een belangrijke pioniersfunctie vervullen en derhalve aanzienlijke wetenschappelijke risico's inhouden.

Het programma voorziet in steun voor projecten die door individuele nationale of transnationale onderzoeksteams worden uitgevoerd. Een individueel onderzoeksteam bestaat uit één individuele hoofdonderzoeker en, in voorkomend geval, een aantal andere individuele leden van het team ⁽¹⁾.

Toetsing

De uitvoering en het beheer van de activiteit worden voortdurend getoetst en geëvalueerd om de prestaties te beoordelen en de procedures op basis van de ervaringen aan te passen en te verbeteren. Tevens worden, in het kader van de tussentijdse evaluatie als bedoeld in artikel 7, lid 2, van het kaderprogramma, de structuren en mechanismen van de ERC, met de volledige medewerking van de Wetenschappelijke Raad, getoetst aan de criteria van wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie en transparantie. Ook de procedure en de criteria voor de selectie van de leden van de Wetenschappelijke Raad worden hieraan onderworpen. Bij de toetsing wordt uitdrukkelijk gekeken naar de voor- en nadelen van een op een uitvoerend agentschap en van een op artikel 171 van het Verdrag gebaseerde structuur. De structuren en mechanismen moeten in het licht van het resultaat van deze toetsing dienovereenkomstig worden gewijzigd.

De Commissie ziet erop toe dat het nodige voorbereidende werk voor een eventuele overgang naar een gewijzigde structuur, met inbegrip van door haar noodzakelijk geachte wetgevingsvoorstellen, zo spoedig mogelijk wordt uitgevoerd en gepresenteerd aan het Europees Parlement en de Raad, zoals bepaald in het Verdrag. Daartoe wordt het kaderprogramma uit hoofde van artikel 166, lid 2, van het Verdrag volgens de medebeslissingsprocedure aangepast of aangevuld. In het in artikel 7, lid 2, bedoelde voortgangsverslag dat voorafgaat aan de tussentijdse evaluatie, zullen de eerste bevindingen over de werking van de ERC worden weergegeven.

Ethische aspecten

Tijdens de uitvoering van dit specifieke programma en in de daaruit voortvloeiende onderzoeksactiviteiten moeten de fundamentele ethische beginselen in acht worden genomen. Deze omvatten de beginselen die zijn neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, waaronder: de bescherming van de menselijke waardigheid en het menselijk leven, de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer alsmede de bescherming van dieren en het milieu, overeenkomstig het Gemeenschapsrecht en de desbetreffende internationale overeenkomsten, richtsnoeren en gedragscodes, zoals de Verklaring van Helsinki, het Verdrag inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde van de Raad van Europa, dat op 4 april 1997 is ondertekend in Oviedo, en de aanvullende protocollen ervan, het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, de Universele Verklaring inzake het menselijk genoom en de mensenrechten van de Unesco, het VN-Verdrag inzake biologische en toxinewapens (BTWC), het Internationaal Verdrag inzake plantgenetische bronnen voor voedsel en landbouw, en de relevante resoluties van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Verder wordt rekening gehouden met de adviezen van de Europese groep van adviseurs op het gebied van de ethische implicaties van de biotechnologie (1991-1997) en de adviezen van de Europese groep op het gebied van de ethiek in de wetenschap en nieuwe technologieën (sinds 1998).

⁽¹⁾ Overeenkomstig de regels voor deelname is de deelname van meer dan een juridische entiteit niet uitgesloten.

Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel en gezien de bestaande diversiteit qua aanpak in Europa, moeten deelnemers aan onderzoeksprojecten zich houden aan de bestaande wetgeving, voorschriften en ethische normen van de landen waar het onderzoek plaatsvindt. In ieder geval zijn de nationale bepalingen van toepassing en wordt onderzoek dat in een bepaalde lidstaat of een ander land verboden is in die lidstaat of dat land niet door communautaire financiering ondersteund.

In voorkomend geval dienen personen die onderzoeksprojecten uitvoeren vóór de aanvang van de OTO-activiteiten toestemming te vragen aan de bevoegde nationale of plaatselijke ethische comités. De Commissie voert tevens systematisch een ethische evaluatie uit van voorstellen die handelen over ethisch gevoelige kwesties of wanneer de ethische aspecten niet adequaat zijn behandeld. In bepaalde gevallen kan de ethische evaluatie tijdens de uitvoering van het project plaatsvinden.

Onderzoeksactiviteiten die in alle lidstaten verboden zijn, worden niet gefinancierd.

In het Protocol betreffende de bescherming en het welzijn van dieren dat aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is gehecht, wordt de Gemeenschap opgeroepen bij het formuleren en uitvoeren van haar beleid, waaronder het beleid op het gebied van onderzoek, ten volle rekening te houden met hetgeen vereist is voor het welzijn van dieren. In Richtlijn 86/609/EEG van de Raad van 24 november 1986 inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten betreffende de bescherming van dieren die voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt⁽¹⁾, is bepaald dat alle proeven zodanig moeten worden opgezet dat de proefdieren ongemak, onnodige pijn en onnodig lijden worden bespaard, en dat de keuze moet vallen op die proeven waarbij gebruik wordt gemaakt van een zo gering mogelijk aantal dieren waarbij dieren betrokken zijn met de laagste graad van neurofysiologische gevoeligheid en waarbij zo min mogelijk pijn, lijden, ongemak of blijvend letsel wordt berokkend. Het veranderen van het genetisch materiaal van dieren en het klonen van dieren mag alleen worden overwogen indien de doelstellingen ethisch gerechtvaardigd zijn en op voorwaarde dat het dierenwelzijn wordt gewaarborgd en de beginselen van biodiversiteit worden gerespecteerd.

Gedurende de uitvoering van dit programma zal de Commissie regelmatig de wetenschappelijke vorderingen en de nationale en internationale bepalingen monitoren teneinde rekening te houden met eventuele ontwikkelingen.

⁽¹⁾ PB L 358 van 18.12.1986, blz. 1. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2003/65/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 230 van 16.9.2003, blz. 32).